

ПИТАННЯ-ВІДПОВІДІ
за результатами навчального семінару

«Співробітництво територіальних громад як інструмент вдосконалення надання послуг»

Запитання 1: Міжнародна співпраця громад, у т.ч. співпраця тергромад України з громадами інших країн. Процедура підготовки договорів про міжнародне співробітництво, погодження з міністерствами України проекту договору та затвердження на місцевою радою. Процедура документального оформлення гуманітарної допомоги від міжнародних організацій, органів місцевого самоврядування іноземних держав

Відповідь:

Щодо міжнародної співпраці та співробітництва українських громад з громадами іноземних країн

Органи місцевого самоврядування (далі – ОМС) реалізують свої повноваження в межах і у спосіб, визначений Конституцією України та законодавством, зокрема Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Так, статтю 35 цього Закону регламентовано повноваження ОМС в галузі зовнішньоекономічної діяльності.

Оскільки у статті 3 Закону України «Про міжнародні договори України» серед суб'єктів укладання міжнародних договорів не передбачено ОМС, то укладені ними угоди про співпрацю із муніципалітетами інших країн не вважаються міжнародними договорами України і не потребують погодження на державному рівні.

Процедура укладання угод про співробітництво між ОМС з України та муніципалітетами з інших країн спеціальними нормативними документами не врегульована. Практика їх підписання свідчить, що часто партнери з інших держав пропонують попередньо підписати Меморандум про співробітництво для напрацювання за період його дії механізмів та інструментів, що у подальшому ляжуть в основу повноцінної угоди про співробітництво.

Підписання подібної угоди доцільно затверджувати рішенням відповідної місцевої ради. У випадку необхідності фінансування заходів, передбачених угодою, згідно із статтю 91 Бюджетного кодексу України, до такого договору необхідно розробити і затвердити рішенням місцевої ради відповідну цільову програму. Фінансування видатків при цьому буде здійснюватися за статтею «Програмні видатки».

Якщо розглядати взаємопов'язаність співробітництва територіальних громад і міжнародного співробітництва, то оформлене і чітко працююче партнерство українських територіальних громад є їх додатковою перевагою у налагодженні потужної міжнародної співпраці, участі в міжнародних донорських проектах, отриманні зовнішніх інвестицій. Найбільш перспективні сфери для такого співробітництва – проекти економічного розвитку, ініціативи в питаннях безпеки, екології, туризму та культури, різноманітні програми транскордонного співробітництва, що є особливо актуальним для громад Волинської та Львівської областей.

Важливим елементом міжнародної співпраці регіонів України є залучення їх представників (в т.ч. сільських, селищних, міських голів) на постійній основі до діяльності європейських регіональних асоціацій, зокрема Асамблеї європейських регіонів, Ради європейських муніципалітетів та регіонів, Асоціації європейських прикордонних регіонів, Європейської

асоціації представників місцевого самоврядування гірських регіонів та європейських міст та інших партнерств.

Щодо міжнародної гуманітарної допомоги

Відповідно до статті 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу» органи місцевого самоврядування визначені отримувачами гуманітарної допомоги, тобто такими юридичними особами, яких зареєстровано в установленому Кабінетом Міністрів України порядку в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги. Відповідно ОМС повинні чітко дотримуватись процедури документального оформлення гуманітарної допомоги, передбачених даним законом.

Запитання 2: Можливість володіння спільною власністю 2-х чи 3-х територіальних громад, фінансування з бюджету громади самостійно, укладання договорів з управління таким майном.

Відповідь:

У повній мірі чинним національним законодавством дане питання не врегульовано. Тому Міністерством розвитку громад та територій України у вересні 2021 р. розроблено законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в частині подальшого удосконалення унормування питань комунальної власності. У законопроекті запропоновано законодавчо визначити поняття «спільна власність територіальних громад», «спільна сумісна власність територіальних громад», «спільна часткова власність територіальних громад», «управління об'єктами права комунальної власності», «управління об'єктами права спільної власності територіальних громад». Також запропоновано визначити правовий режим майна комунального підприємства, правовий режим майна комунальної установи або закладу.

Законопроект обговорювався всеукраїнськими асоціаціями органів місцевого самоврядування для аналізу, за результатами якого Урядом у порядку законодавчої ініціативи подано до Верховної Ради України законопроект «Про внесення змін до Закону України "Про місцеве самоврядування" щодо комунальної власності, реєстр. № № 6479 від 28.12.2021.

Через неврегульованість питання спільної власності громад найчастіше виникають труднощі, пов'язані із набуттям, здійсненням та припиненням права комунальної власності на майно, що належить територіальним громадам, здійснення районними радами правомочностей щодо управління об'єктами спільної власності територіальних громад району відповідно до Конституції та законів України.

Під час налагодження співробітництва територіальних громад питання спільного використання майна виникає особливо при створенні спільного комунального підприємства. Як приклад можна розглянути створення КНП "Млинівський центр первинної медикосанітарної допомоги" Млинівської селищної ради Рівненської області. Сторони договору домовились, що майнові комплекси перебуватимуть у комунальній власності суб'єктів співробітництва (Бокіймівська, Мальованська, Підгаєцька, Ярославницька сільські ради) і передаються Млинівському ЦПМСД в тимчасове користування на правах оперативного управління, а Острожецькою сільською радою - в тимчасове користування на правах оренди.

Сторони також домовилися, що для здійснення ефективного громадського контролю за діяльністю підприємства та реального забезпечення права членів територіальних громад, відповідних сільських рад на участь в управлінні об'єктами комунальної власності на підприємстві створюється Спостережна рада, яка є ініціативним і дорадчим органом з делегуванням представника від кожної із сторін договору співробітництва.

Це один із можливих варіантів унормування відносин між громадами щодо спільного володіння та користування усіма громадами – учасниками співробітництва майном однієї із громад - учасників.

Запитання 3: Підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування під час воєнного стану.

Відповідь:

Для налагодження більш ефективної роботи органів місцевого самоврядування в сучасних реаліях в Україні розроблено низку законопроектів, частина з яких вже ухвалена Верховною Радою.

Зокрема, Верховною Радою прийнято в цілому Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про правовий режим воєнного стану " щодо функціонування місцевого самоврядування у період дії воєнного стану" (№7269). Законопроект врегульовує питання функціонування військових адміністрацій, розблоковує питання державної служби, спрощує порядок прийняття на роботу та увільнення працівників. Громади отримують спрощений порядок ухвалення рішень в деяких сферах, зокрема це:

- передача коштів з місцевого бюджету на потреби ЗСУ;
- створення установ для надання безоплатної первинної правової допомоги;
- боротьба зі стихійними лихами та епідеміями;
- поведження з небезпечними відходами;
- звільнення земельних ділянок комунальної власності від незаконно розміщених тимчасових споруд;
- обстеження будівель і споруд пошкоджених внаслідок бойових дій;
- демонтаж будівель і споруд, які за результатами обстеження визнані
- аварійно небезпечними і такими, що становлять загрозу життю людей.

Закон 13.05.2022р. направлено на підпис Президентіві України.

Повноважень органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту населення стосуються:

- прийнятий 21.04.2022 р. Закон України «Про внесення змін до статті 7 Закону України "Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності" щодо передачі цілісних майнових комплексів державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) та іншого майна Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту» (набув чинності 07.05.2022 р.), яким передбачено, що з державної у комунальну власність передаються безоплатно, зокрема цілісні майнові комплекси державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин), інше нерухоме та окреме індивідуально визначене (рухоме) майно, що належить органам і підрозділам Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та не використовується і не планується до використання (крім житлових будинків та гуртожитків, безоплатна передача яких здійснюється відповідно до абзацу другого цієї частини);

- прийнятий 21.04.2022 р. у I читанні проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту та імплементації норм міжнародного гуманітарного права у сфері цивільного захисту» (реєстр. № 7255 від 05.04.2022).

Серед інших важливих для ОМС законодавчих змін, зокрема у сфері спрощення земельних відносин та у будівельній галузі є прийняті 12.05.2022 р. та направлені на підпис Президентові України закони:

- «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності» (реєстр. № 7282 від 13.04.2022 р.).

- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану (реєстр. «№ 7289 від 15.04.2022 р.).